

TUM (*Primitiae Li. Vasconum*, § 140). Però és insostenible que la perfecta coincidència semàntica i fonètica del mot basc amb el gascó i cèltic de les Illes sigui un fruit de l'atzar.

L'etimologia cèltica, ja suggerida per Diez (*Wb.*, 5 187) fou establerta definitivament per Thurneysen (*Keltorum*, 65): «la soca és cèlt. *LANDĀ, irl. *land*, *lann*, ky. *llan*, còrn. *lan* f., que en els dialectes insulars significa 1, 'plana, espai lliure de terra', d'on ky. ant. *it-lann* (mod. *ydlan*), irl. ant. *it-blann* 'era (de batre)' 10 [format amb *itb* 'blat']; 2, 'peça de terra closa, terra, pati' [> angl. *lawn*] amb molts compostos, especialment 'cementiri', 'fossar arran de la capella', i també l'església mateixa; l'acc. 'garriga' ('heide') només la té el bretó *lan(n)* m., enllaçant amb el francès, i des d'aquella ha passat a designar l'argelaga ('stechginster'); el gènere femení <de les llengües del Nord> corrobora la procedència cèltica del mot romànic.

Semblantment Pok., *IEW*, 675: el mot cèltic és germà del germànic: gòt., esc. ant. a-al. ant., ags. *land* 'terra', com avui en anglès i en alemany, i amb apofonia esc. ant. *lundr* 'clariana, clapa de bosc' («hain»), que no és solament germano-cèltic sinó també balto-eslau: pruss. ant. *lindan* 'a la vall', eslavó *lędina* 'terra inculta', rus *liadá* 'garriga amb aiguamoix', 'terra artigada', 'bosc baix', txec *lada* 'artiga' («brache») (Fraenkel, *Die Balt. Sprachen*, 63). El significat franco-bretó de 'garriga' sembla, doncs, ser una innovació del cèltic central, a la qual restaren refractàries les dues àrees extremes: el cèltic de les Illes per una banda i el cèltic d'Aquitània i Pirineu central per l'altra, que va transmetre el mot des d'antic al proto-basc, directament (més aviat que a través del romànic, com suggereix Mitxelena, *Pasado de la l. vasca*, 143).

DERIV.: Per als topogràfics del preliterari *lana*, veg. 35 *supra*.

CPT.: *Lanós*, disbarat fonètic i semàntic evident de PVidal i *AlcM*: del proto-basc de Cerdanya *landa* otx 'país fred' (cf. E. T. C. I, 88).

Landó, del fr. *landau* id. [1823], i aquest, del nom de la ciutat renana de *Landau* (compost de l'al. *au* 'prats de ribera' i *land* 'país'). *Landgraf* o *-grave*, al. *landgraf* 'comte d'una comarca'. *Lansquenet*, mot francès [S. xv], pres de l'al. *lands knecht* 'mercenari reclutat a les terres (de l'Imperi)' (per oposició als soldats 45 suïssos).

Landar, ross. *allandar*, veg. *esbatanar*, de *bat a bat* (BATRE). De tota manera no és inversemblant que aquest *allandar* rossellonès vagi tenir primitivament el sentit de 'estendre territorialment', ço que ens duria a derivar-lo de LANDA. Realment així és com l'usa JSeb. Pons: «La diversitat dels Aspres s'allanda des del castell desert de Sant Pere» (*Let Set Sivelles*, 147). Més corrent és que tingui l'acc. més pedestre d'*esbatanar* (una porta): *allandar* (Grandó, *Misc. Fabra*, 55 181; Edmond Brazés, *L'Ocell i les Cireres*, 47; *allandat*, JSebPons, *Els Poetes d'Ara*, 44). «És sobretot amb les portes: / quin dolent sang que me fa fê! / En istiu sempre són tancades: / fai uns bufets! Són estofat! / Mé, din l'hivern, són *allandades* / i, com 60

un ca, són refredat!» (Saisset, *Perpiny.*, 85).

1 *El Llaner Mal*, *Llaner d'en Ponç*, *Llaner de la Gralla* a l'Alt Bastareny. Com que els *llaners* són tots en el vessant solei de la vall, també s'usa *llaner* col·lectivament per 'la solana': «De tota la clotada, *lané* i *baga*, en diuen la Masena», m'explicaven a Bagà, 1935. — 2 En els parlars d'Oïl té quasi pertot accs. afins a la francesa; tanmateix una excepció a champagne: «terre de 1e qualité, dans les vallées, sur les bords d'une rivière» (a Clairvaux, dept. Aube).

Lander, V. *llandera* *Landó*, V. *landa* *Lànguid*, V. *llanguir* *Lanifer*, *lanifici*, V. *llana* *Lanós*, V. *landa* + *Lans*, V. *eslènegar-se* *Lansquenet*, V. *landa* *Lantan*, V. *latent* *Làntea*, *làntesa*, V. *llàntia* *Lanuginós*, V. *llana* *Lapa* 'tel' no consta com a català (DECH, LAPA III) + *Lanyador de gerres* [CastPna., a. 1588, Traver, *Antigs.*, 451] 'adobacosis', V. DCEC 20 (LAÑADO)

LAPARO-, prefix pres del gr. *λαπάρα* 'illades', 'llocs, abdomen': *laparotomia* (afegit per Fontserè al seu DOrt.); *laparoscòpia* etc.

LAPIDA, pres del ll. *lapis*, -*idis*, 'pedra', probablement rebut per conducte de l'it. antiq. *làpida* 'llosa sepulcral, monumental'. □ 1.ª doc.: 1805, Belv.

El ll. *lapis*, -*idis*, nom de qualsevol pedra, era masculí, però també apareix com a femení en la baixa època, segurament per influència de l'hellenisme PETRA preferit pel llatí vulgar; gènere que s'estengué molt en baix llatí (*Bull. Du C. XII*, 122); per influència d'aquest gènere, *làpide* es tornà *làpida* igualment en italià, castellà i fins portuguès, en aquestes dues llengües també introduït en temps moderns [S. XVII]. En italià ja s'usa molt *làpida* com a terme de construcció i d'art monumental en els Ss. XIV-XVIII, fins a Benv. Cellini i molt més tard, si bé després se li ha reformat la terminació en *làpide* (S. XIX) per la influència llatina. Per raó d'història artística, i per aquesta cronologia, sembla que deguérem imitar el mot de l'italià.

El ll. LAPIS, -IDIS, no ha restat en forma romànica, si no és en alguna possible supervivència dialectal escadussera, i altres relíquies toponímiques (E. T. C. I, 128; II, 25). Quelcom d'això sembla haver restat en valls pirinenques gascones, en particular *lâbe* «dalle de pierre» a la vall coseranesa de Sentenh (Rohlf, *RLiR VII*, 135), i no és inversemblant que l'aranès *labâda* 'llosa, o pedra plana i gruixuda que serveix per empedrar o com a tapa del forn', general a tota la vall, resulti d'un antic **lâbeda*, car la seva -b- exigeix una -p- com a base, la -d- es conserva en gascó, l'assimilació en *a* de una *e* àtona hi és un fet freqüent i el trasllat de l'accent és forçós en aquests parlars (cf. *lampâda* 'llàntia', *tebêda* 'tèbia'). A la resta, però, de les valls centrals dels Pirineus, des de Luixon fins a la ratlla del Bearn regna el tipus *labassa* (amb un masculí 60 *labàs* «ardoise, dalle de pierre» a Sentenh i a la Ba-